

Digikoppeling Identificatie en Authenticatie

1.4.1

Logius Standaard

Vastgestelde versie 01 oktober 2017

Deze versie:

<https://publicatie.centrumvoorstandaarden.nl/dk/idauth/1.4.1>

Laatst gepubliceerde versie:

<https://publicatie.centrumvoorstandaarden.nl/dk/idauth/>

Laatste werkversie:

<https://logius-standaarden.github.io/Digikoppeling-Identificatie-en-Authenticatie/>

Redacteurs:

[Peter Haasnoot](#)

[Pieter Hering \(Logius\)](#)

Auteur:

[Pieter Hering](#)

Doe mee:

[GitHub Logius-standaarden/Digikoppeling-Identificatie-en-Authenticatie](#)

[Dien een melding in](#)

[Revisiehistorie](#)

[Pull requests](#)

This document is also available in this non-normative format: [pdf](#)

This document is licensed under a [Creative Commons Attribution 4.0 License](#).

Samenvatting

Dit document beschrijft de functionele specificaties voor de Digikoppeling koppelvlak standaard WUS

Het document is bestemd voor architecten en ontwikkelaars die op basis van WUS gegevens willen uitwisselen via Digikoppeling.

Alle Digikoppeling webservices die op WUS gebaseerd zijn, moeten conformeren aan de koppelvlakstandaard WUS. Deze wordt tot in detail in dit document gespecificeerd. Doel van dit document is ontwikkelaars te informeren wat deze koppelvlakstandaard nu precies inhoudt en waar zij zich aan moeten conformeren. Het document is bestemd voor architecten en ontwikkelaars die op basis van WUS gegevens willen uitwisselen via Digikoppeling. Het gaat hierbij om zowel service providers als service requesters (clients).

Status van dit document

Dit is de definitieve versie van de standaard. Wijzigingen naar aanleiding van consultaties zijn doorgevoerd.

Het OBDO heeft op advies van het Forum Standaardisatie deze versie vastgesteld.

Inhoudsopgave

1. Inleiding
- 1.1 Doelgroep van dit document

- 1.2 Leeswijzer
- 1.3 Digikoppeling standaarden
- 2. Probleemstelling**
- 3. Kernbegrippen**
 - 3.1 Identificatie
 - 3.2 Authenticatie
 - 3.3 Autorisatie
 - 3.4 Niveau van identiteit
 - 3.5 Vastlegging, audittrail
- 4. Gewenst niveau van identiteit**
 - 4.1 Autorisatie
 - 4.2 Voorstel voor principe
 - 4.2.1 Gevolg voor verantwoordelijkheden
 - 4.2.2 Beoogd resultaat
 - 4.2.3 Voorbeelden
 - 4.3 Vastlegging
 - 4.3.1 Beoogd resultaat
 - 4.4 Intermediair en koppelpunt
 - 4.4.1 Identiteit, authenticatie en vastlegging bij koppelpunten
- 5. Identiteit en nummer**
 - 5.1 Voorstel
- 6. Bijlage 1: Nummersystematiek OIN en HRN**
 - 6.1 OIN formaat, als thans in gebruik voor (Overheids)organisaties
 - 6.2 HRN formaat, te gebruiken voor Bedrijven
- 7. Conformiteit**
- 8. Lijst met figuren**

Documentbeheer

Datum	Versie	Auteur	Opmerkingen
06/01/2010	1.1	Logius	-
03/06/2014	1.2	Logius	Redactionele wijzigingen
04/04/2016	1.3	Logius Stelseldiensten	Bijlage WBP verwijderd, Bijlage OIN en HRN toegevoegd, oude tekst geactualiseerd
01/10/2017	1.4	Logius	OIN tekst geactualiseerd

Colofon

Logius Servicecentrum:	Postbus 96810 2509 JE Den Haag t. 0900 555 4555 (10 ct p/m) e. servicecentrum@logius.nl
------------------------	--

1. Inleiding §

Dit document beschrijft de uitgangspunten en principes voor identificatie- en authenticatieafspraken die

gehanteerd worden tussen overheidsorganisaties bij gebruik van Digikoppeling.

Digikoppeling maakt het mogelijk voor overheidsorganisaties om op een gestandaardiseerde wijze gebruik te maken van elkaars services, conform de NORA (Nederlandse Overheids Referentie Architectuur).

In de e-overheid gaat het over geautomatiseerde systemen van die organisaties die services aanbieden en afnemen dus over zogeheten system-to-system verkeer.

Conform de NORA moet eerst duidelijkheid bestaan over de bedrijfs- en informatiearchitectuur voor dit onderwerp. Daarvan afgeleid komt pas de technische architectuur. Die architectuuraspecten van identificatie en authenticatie richten zich op drie verschillende onderwerpen, die in separate documenten worden beschreven:

- Welke identiteit is gewenst en waarom (bedrijfs- en informatiearchitectuur) - dat wordt in dit document beschreven.
- Wat betekent die benadering van identiteit voor het authenticatiemiddel in combinatie met PKI-overheid certificaten (informatie- en technische architectuur).
- Hoe wordt authenticatie ondersteund op Digikoppeling, dat wil zeggen: hoe wordt met dat middel omgegaan (technische architectuur).

1.1 Doelgroep van dit document §

Onderstaande tabel geeft de doelgroep van dit document weer.

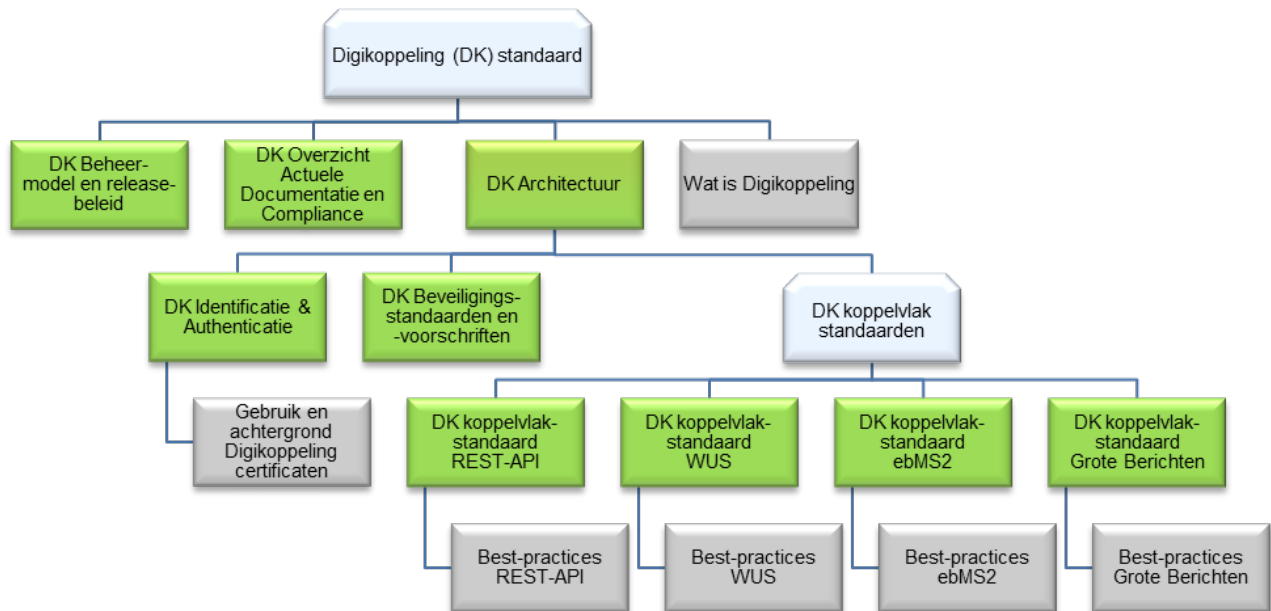
Afkorting	Rol	Taak	Doelgroep?
[MT]	Management	Bevoegdheid om namens organisatie (strategische) besluiten te nemen.	Nee
[PL]	Projectleiding	Verzorgen van de aansturing van projecten.	Nee
[A&D]	Analyseren & ontwerpen (design)	Analyseren en ontwerpen van oplossings-richtingen. Het verbinden van Business aan de IT.	Ja
[OT&B]	Ontwikkelen, testen en beheer	Ontwikkelt, bouwt en configureert de techniek conform specificaties. Zorgen voor beheer na ingebruikname.	Ja

1.2 Leeswijzer §

Dit document gaat over de bedrijfsarchitectuur op landelijk niveau, en specifiek over de identificatie en authenticatie van organisaties. Eerst beschrijven we de probleemstelling in hoofdstuk 2. De kernbegrippen staan gedefinieerd in hoofdstuk 3. In hoofdstuk 4 analyseren we het gewenste niveau van de identiteit voor overheidsorganisaties, uitmondend in een architectuurprincipe. Hoofdstuk 5 gaat in op de vraag hoe de (nummer)identiteit vorm krijgt.

1.3 Digikoppeling standaarden §

Dit document is een onderdeel van de Digikoppeling standaarden:

Figuur 1 Opbouw documentatie Digikoppeling

2. Probleemstelling §

Als een (overheids)organisatie gebruik wil maken van een service van een andere organisatie, zal vastgesteld moet worden of dat is toegestaan. In e-overheidstermen vertaald: er moet vastgesteld worden of een systeem van een organisatie gebruik mag maken van een webservice van een andere organisatie. Deze vaststelling (autorisatie) gebeurt door de serviceaanbiedende organisatie, die dus moet weten wie de service wil afnemen, om te kunnen bepalen of dat mag. Daartoe moet de serviceafnemer geïdentificeerd worden, dat wil zeggen: zijn identiteit moet geverifieerd worden (authenticatie) bij de aanbieder.

NORA principe AP37 stelt:

ID	AP37 ¹
Stelling	Dienstverlener en afnemer zijn geauthenticeerd wanneer de dienst een vertrouwelijk karakter heeft
Rationale	Afnemer en dienstverlener willen beide de zekerheid dat misbruik van gegevens en van diensten voorkomen wordt. Aan vertrouwelijke diensten of diensten met rechtsconsequenties, worden daarom strikte identificatie-eisen gesteld. In deze gevallen worden diensten alleen verleend aan geauthenticeerde afnemers. Ook medewerkers van de dienstverlener zijn geauthenticeerd en geautoriseerd om van de voorzieningen die de dienst ondersteunen, gebruik te kunnen maken. Er zijn natuurlijk ook diensten die geen vertrouwelijk karakter hebben en daarom aan veel minder strikte identificatie-eisen worden onderworpen. Een persoon is geauthenticeerd als de identiteit eenduidig is vastgesteld op basis van een geverifieerde unieke codering. Voor authenticatie van rechtspersonen wordt het RSIN (Rechtspersonen en Samenwerkingsverbanden Informatie Nummer) gebruikt, voor natuurlijke personen het Burgerservicenummer (BSN).

¹: NORA Online: www.noraonline.nl

Dit principe is ook van toepassing op (overheids)organisaties. Daarbij bestaat nog een aantal vragen. Wanneer vanuit een systeem van overheidsorganisatie A een verzoek komt om een service bij een andere organisatie B af te nemen, zijn er nog veel vragen bij het vaststellen van wie een verzoek afkomstig is. Is het van belang welke medewerker van organisatie A het verzoek geïnitieerd heeft? Is het van belang of het verzoek uit een bepaald organisatieonderdeel (dienst,

directoraat, agentschap of Zelfstandig Bestuursorgaan (ZBO)) komt? Is het van belang op basis van welke wettelijke taak het verzoek gedaan wordt. Als een organisatieonderdeel geïdentificeerd moet worden, wat is daarvan dan de identiteit (het 'id-nummer')? Antwoorden op dit soort vragen hebben meestal gevolgen voor verantwoordelijkheden en daarmee voor de onderlinge relatie tussen de betrokken partijen.

Dit document beoogt antwoorden te geven op deze vragen. Het gewenste doel is het aantal discussies dat nu over deze onderwerpen plaatsvinden te verminderen en te komen tot standaardoplossingen die optimaal hergebruikt kunnen worden.

3. Kernbegrippen §

Voor Kernbegrippen- zie ook voetnoten ²

²: Er circuleren vele tekstvarianten voor de definities; de kern is in het algemeen gelijk.

3.1 Identificatie §

Identificatie is het kenbaar maken van de identiteit van een subject³ (een persoon/gebruiker of een proces/systeem). De identiteit wordt gebruikt om de autorisatie (zie verder) - de toegang tot een service - te beheersen.

³: Voor terminologie wordt aangesloten bij de OASIS standaarden, o.a. SAML: 'Subject: A principal in the context of a security domain. SAML assertions make declarations about subjects'. De term subject wordt ook gehanteerd in de PKI-wereld, X509.

3.2 Authenticatie §

Authenticatie is als volgt gedefinieerd:

Authenticatie is het proces waarbij nagegaan wordt of een subject daadwerkelijk is wie hij beweert te zijn, dat wil zeggen: daadwerkelijk de identiteit bezit die hij opgeeft.

Bij de authenticatie wordt bijv. gecontroleerd of een opgegeven bewijs van identiteit overeenkomt met echtheidskenmerken^{4 5}. Het proces van authenticatie is dus onlosmakelijk verbonden met identiteit.

⁴: Voor authenticatie wordt daarom ook wel de term verificatie gehanteerd.

⁵: De definitie van authenticatie in de NORA gaat meer in op het aspect hoe authenticatie wordt uitgevoerd dan op wat het is. Daarom wordt die definitie hier niet overgenomen.

Authenticatie levert als het ware de kwaliteit van de identificatie. Tevens speelt hier een 'chain of trust'. Als een paspoort beschikt over de echtheidskenmerken (en het is niet gestolen of verlopen) dan mag men op de inhoud vertrouwen. Hetzelfde geldt voor een PKI-overheid certificaat. Als het 'root' certificaat te vertrouwen is (en het certificaat is niet ingetrokken of verlopen) dan mag men op de inhoud vertrouwen.

3.3 Autorisatie §

Autorisatie is het proces waarin een subject rechten krijgt op het benaderen van een service. De autorisatie wordt toegekend door de service-eigenaar. Het leidende principe (met name bij persoonsgegevens) is doelbinding: je mag alleen zien wat je voor je taak nodig hebt.

De primaire reden voor het vaststellen van de identiteit van een subject is om op basis daarvan vervolgens vast te stellen of dat subject ook gerechtigd is om de gewenste service af te nemen. Die autorisatie (al of niet mede

op basis van rollen, machtigingen, vertegenwoordigingen enzovoort) is nadrukkelijk een op de authenticatie volgende, aparte stap. De geauthenticeerde identiteit is dus nodig om autorisatie te kunnen doen. Autorisatie stelt eisen aan authenticatie.

3.4 Niveau van identiteit §

Vooraf het niveau van de identiteit is van belang. Het gaat dan om de vraag of het niveau 'organisatie' voldoende is of dat het meer gedetailleerde niveau 'medewerker binnen een organisatie' noodzakelijk is.

3.5 Vastlegging, audittrail §

Met vastlegging wordt hier bedoeld het vastleggen (loggen, bijvoorbeeld in een audittrail) van het resultaat van authenticatie en autorisatie. De eisen die daaraan gesteld worden, zijn belangrijk. Moet jaren later nog voor de rechter bewezen kunnen worden dat dit subject op dit tijdstip een specifieke service vraag gesteld heeft, of wordt alleen vastgelegd ten behoeve van latere statistische bewerkingen.

De eisen die gesteld worden aan vastlegging, zijn weliswaar belangrijk, maar ze hebben met name betrekking op zaken als traceerbaarheid van authenticatie; heeft authenticatie wel plaatsgevonden en hoe dan wel enzovoort. Ze hoeven geen rol te spelen bij de bepaling van de gewenste (niveau van) identiteit.

Dat kan anders zijn als de eisen aan niveau van zowel autorisatie als vastlegging verschillen. Dat zou het geval kunnen zijn als er regels gelden zoals: 'iedere medewerker van een geautoriseerde partij heeft toegang, maar er moet wel onweerlegbaar worden vastgelegd welke medewerker het betrof' (autorisatie op niveau van partij, vastlegging op niveau van medewerker). De eisen vanuit de behoefte aan autorisatie en de noodzakelijke vastlegging voor bewijs achteraf kunnen dus verschillen.

4. Gewenst niveau van identiteit §

Het gewenste niveau van de identiteit wordt in dit hoofdstuk eerst bepaald aan de hand van de eisen vanuit autorisatie, en daarna vanuit vastlegging.

4.1 Autorisatie §

In de Service Gerichte benadering van de NORA maken applicaties van de ene organisatie gebruik van services van een andere organisatie. Een service mag alleen afgenomen worden door geautoriseerde afnemers, namelijk die afnemers die een juridische basis⁶ of een overeenkomst hebben met de aanbieder van de betreffende service.

⁶: De terminologie moet nog juridisch correct gemaakt worden; in deze notitie wordt (juridisch) wat losjes gesproken over 'zelfstandig bevoegd', 'juridische basis' enzovoort.

Afnemers in de overheid kennen vele organisatorische 'niveaus' met diverse juridische statussen: gemeentelijke diensten, departementale directoraten, agentschappen, ZBO's etc., al dan niet zijnde rechtspersonen. De vraag is dus welk niveau, en dus welke identiteit, gebruikt zou moeten worden.

Het ligt voor de hand om hier uit te gaan van de organisatie(onderdeel), dat kennelijk zelfstandig bevoegd is (bijv. op basis van een besluit of mandaat) dan wel een juridische basis heeft. Een dergelijke vastlegging tussen aanbieder en afnemer noemen we hierna een overeenkomst.

Uitgangspunt is:

- de identiteit van de afnemer die gebruikt wordt voor autorisatie tot het afnemen van een service, moet overeenkomen met de identiteit van de organisatie(onderdeel) waarmee een overeenkomst bestaat tot het

gebruik van de service. Authenticatie en vervolgens autorisatie vinden daarom in eerste instantie plaats op het niveau van de identiteit die is gebruikt bij de overeenkomst.

De vraag is of dat niveau het juiste niveau is voor autorisatie of dat er nog verfijning nodig is. Een serviceaanbieder kan theoretisch op verschillende manieren de autorisatie en de daarvoor benodigde identificatie inrichten. De aanbieder zou bijvoorbeeld kunnen stellen, dat medewerker X van afnemersorganisatie A een service wel mag afnemen en medewerker Y van diezelfde organisatie niet.

Er bestaat brede consensus (ook in andere landen), dat dit ongewenst is. Enerzijds is namelijk de afnemende organisatie verantwoordelijk voor eigen informatiebeveiliging, dus voor het op de juiste wijze autoriseren van de eigen medewerkers. Anderzijds wordt de organisatie die de service aanbiedt dan niet met medewerkers van een ander geconfronteerd en om dezelfde reden ook niet met 'afdelingen' of informatiesystemen van die organisatie. Het is gewenst is om alleen maar te autoriseren op het niveau van een organisatie.

Als dat het autorisatieprincipe is, dan stelt dat als eis aan de identificatie, dat alleen de identiteit van de afnemerorganisatie vastgesteld (geauthenticeerd) hoeft te worden.

4.2 Voorstel voor principe §

1. Autorisatie tot afnemen van een service vindt plaats op basis van de identiteit van de zelfstandig bevoegde afnemerorganisatie, dat wil zeggen: op het niveau van de overheidsorganisatie waarop de juridische afspraak gemaakt is.
2. Autorisatie en authenticatie gebeurt bij de serviceaanbieder niet op een verder gedetailleerd niveau, zoals medewerker, afdeling, applicatie of wettelijke taak.

4.2.1 Gevolg voor verantwoordelijkheden §

Consequentie is, dat afnemende organisaties verantwoordelijk zijn voor de eigen interne autorisaties (met betrekking tot medewerkers, afdelingen, taken enzovoort), bijbehorende maatregelen moeten treffen en daar controleerbaar verantwoording over moeten afleggen.

Alle overheidsorganisaties hebben al een dergelijke verplichting in het kader van persoonsgegevens, in relatie tot de Wet Bescherming Persoonsgegevens (WBP).

Een belangrijk deel van de verantwoordelijkheid voor informatiebeveiliging komt te liggen bij de afnemerorganisatie. Die dient ervoor zorg te dragen, dat servicerequests alleen kunnen worden gedaan door daartoe bevoegde medewerkers en daartoe bevoegde applicaties/systemen. Ook dit is feitelijk gezien vanuit WBP en andere privacy/beveiligingskaders geen nieuwe eis.

4.2.2 Beoogd resultaat §

Met dit voorstel bereiken we, dat er uniformiteit ontstaat bij het afnemen van services. Afgezien van de spreekwoordelijke uitzonderingen zal er duidelijkheid en eenduidigheid ontstaan over welke overheidsorganisaties 'bestaan' in de e-overheid.

De onderlinge verantwoordelijkheden worden hiermee scherper. Organisaties die services aanbieden, hebben allemaal te maken met dezelfde afspraken met organisaties die services afnemen. Een afnemende organisatie hoeft niet de ene keer wel (een bewijs van) de identiteit van een medewerker mee te leveren om geautoriseerd te kunnen worden voor een bepaalde service en de andere keer niet.

4.2.3 Voorbeelden §

Voorbeelden van zelfstandig bevoegde organisaties volgens bovenstaande uitgangspunten zijn:

- Individuele gemeenten, provincies, waterschappen enzovoort.
- Uitvoeringsorganisaties, ZBO's.
- Agentschappen als RW en Logius
- Voorzieningen als MijnOverheid (met een bijzonder status volgens AmvB⁷).
- Organisaties als BKWI.

⁷: Algemene Maatregel van Bestuur

4.3 Vastlegging §

Ongeacht het voorgaande is het mogelijk, dat aan de afnemende organisatie strengere eisen gesteld worden aan het vastleggen van het gebruik van gegevens.

Ook de WBP formuleert, in het kader van verstrekking aan derden en informeren van betrokkene, de eisen op het niveau van verantwoordelijke dat wil zeggen de rechtspersoon. Aangezien het hier een juridische omgeving betreft en de WBP expliciet open geformuleerd is, dient dit in voorkomende gevallen verder juridisch uitgezocht te worden.

Uitgangspunt in dit document is dat – in termen van de WBP - bij verstrekking alleen de ontvangende verantwoordelijke relevant is en niet de kring van «personen die onder rechtstreeks gezag van de verantwoordelijke gemachtigd zijn om gegevens te verwerken». Personen lijken dus niet relevant, wel verantwoordelijken in de zin van de WBP.

Een praktisch argument om niet de gegevens van medewerkers van de afnemer vast te leggen bij de aanbieder is, dat overheidsorganisaties vaak een dossier of zaak behandelen, waarbij diverse medewerkers van de betreffende organisatie betrokken zijn. De aanbieder kan hooguit zicht houden op de toevallige eerste medewerker die informatie opvraagt, maar niet op alle volgende medewerkers. Dat geldt zeker wanneer dat dossier actueel gehouden wordt door (een mechanisme van) abonnementen.

De bovenstaande redenering voor medewerkers is ook geldig voor andere onderverdelingen, zoals medewerker afdeling, systeem, enzovoort bij de (zelfstandig bevoegde) afnemer.

Conclusie:

De vastlegging van de gebeurtenis van afnemen gebeurt door de aanbieder op het niveau van afnemerorganisatie. Het is niet nodig en niet gewenst om dat te doen op een niveau binnen die afnemer zoals medewerker afdeling, systeem of wettelijke taak.

Gevolg van dit uitgangspunt is, dat een verantwoordelijke alleen maar inzage kan geven in de organisaties aan wie gegevens zijn verstrekt. Die andere organisatie moet dan vervolgens inzicht kunnen geven welke medewerkers (en welke andere organisaties, indien van toepassing) de informatie hebben opgevraagd.

Iets heel anders is, dat er onderling kan worden afgesproken dat een naam van een medewerker wordt meegegeven als onderdeel van de via de service uitgewisselde informatie, zodat men daarmee contact kan opnemen bij verdere vragen (vergelijk 'behandeld door').

4.3.1 Beoogd resultaat §

Met dit voorstel bereiken we dat de uniformiteit, die ontstaat door vanuit de autorisatie, blijft bestaan als ook de vastlegging wordt meegenomen.

Als niet gekozen zou worden voor de vastlegging op niveau van organisatie, dan kan een diversiteit ontstaan bij gebruik van services. Bepaalde serviceaanbieders zouden dan kunnen gaan eisen, dat identiteitsbewijzen

worden meegeleverd bij een serviceaanvraag. Door een dergelijke eis van een bepaalde serviceaanbieder zou een serviceafnemer gedwongen kunnen worden om extern verifieerbare identiteitsbewijzen te kunnen leveren.

4.4 Intermediair en koppelpunt §

Een bijzondere situatie ontstaat wanneer er sprake is van een intermediaire organisatie. Deze situatie komt tussen overheidsorganisaties het meest voor aan de rand van een sector. Partijen in de sector communiceren via een sector koppelpunt met de wereld buiten de sector. Zie hierover NORA paragraaf 6.5:

Koppelpunten versus aanspreekpunten

Voor de koppeling tussen servicebussen kan gekozen worden tussen twee niveaus:

- een puur logistieke koppeling, dat wil zeggen: een overslagpunt waarin verkeer over de ene bus naar de andere wordt overgebracht door middel van koppelpunten, zonder interpretatie van de gegevensinhoud;
- een inhoudelijke koppeling, dat wil zeggen: een keten, sector- of domeinloket of –aanspreekpunt, dat de interne complexiteit van de keten, de sector of het domein voor de buitenwereld afschermt.

De belangrijkste factor in dit onderscheid zit niet op de eerste plaats in het technische of functionele. Veel belangrijker is dat er in geval van een inhoudelijke koppeling een echte overheidsorganisatie (of wellicht privaat publieke organisatie) moet worden aangewezen of gecreëerd die de bedoelde inhoudelijke diensten ook feitelijk namens de keten, de sector of het domein kan aanbieden of afnemen en daarvoor inhoudelijk verantwoordelijk gehouden kan worden, op basis van en/of passend in toepasselijke wetgeving. Anders gezegd, hier is sprake van inhoudelijke intermediaat. Denk hierbij bijvoorbeeld aan:

- een virtueel ketendossier dat via één loket voor afnemers buiten de keten wordt ontsloten
- het sectorloket voor het onderwijsveld, ondergebracht bij de IB-Groep
- het BKWI dat namens het werk- en inkomensveld bevestigingen doet bij de RDW e.a.

Aanspreekpunten kunnen beide kanten op werken: zij kunnen services namens de hele sector, keten of domein aanbieden aan 'externe partijen', maar zij kunnen ook, namens de gehele sector, keten of domein diensten afnemen van buiten.

Een inhoudelijke koppeling is niet mogelijk zonder een logistieke koppeling. Andersom kan wel: een logistieke koppeling zonder een inhoudelijk aanspreekpunt. In dat geval is er alleen sprake van een logistieke 'brug' naar de sector, zonder dat de keten, de sector of het domein als geheel is aan te spreken of handelt. Mengvormen zijn ook mogelijk, waarin de sector, het domein of de keten voor bepaalde services als geheel optreedt en voor andere niet.

4.4.1 Identiteit, authenticatie en vastlegging bij koppelpunten §

In het onderliggende gedeelte van bovenstaande NORA tekst is al aangegeven, dat in de variant van de inhoudelijke koppeling een echte overheidsorganisatie moet bestaan die verantwoordelijk kan worden gehouden. Voorgesteld wordt om die variant van de inhoudelijke koppeling in deze notitie als intermediair te benoemen. In dat geval wordt de intermediaire organisatie op basis van de toepasselijke wetgeving (dus weer 'zelfstandig bevoegd') als serviceafnemer beschouwd, die geauthenticeerd en geautoriseerd moet worden. Voor de serviceaanbieder is dat gelijk aan het aanbieden van een service aan een 'gewone' organisatie. Er dient dan ook alleen vastgelegd te worden, dat de intermediair de service heeft afgenomen. Het formeel vastleggen, dat een achterliggende partij eigenlijk de service wil afnemen, gebeurt dan niet bij de uiteindelijke service verlener, maar natuurlijk wel bij de intermediair. Ook de vastlegging gebeurt bij de serviceaanbieder (net als bij een normale afnemer).

In het geval van een logistiek koppelpunt heeft de aanbieder feitelijk te maken met de identiteit van de achterliggende afnemer. Het logistieke koppelpunt wordt niet gezien. Bij de vastlegging is het de vraag of het

noodzakelijk is te weten of de serviceaanvraag via het logistieke koppelpunt tot stand kwam.

Als we consequent de redenatie volgen zoals in § 4.3 - is beschreven, dan is het niet nodig om het logistieke koppelpunt in de vastlegging mee te nemen. Uiteraard kan dat alleen als er voldoende waarborgen en afspraken (bijvoorbeeld bewerkovereenkomst⁸) zijn.

⁸: Andere vormen van bewerkers, die ten behoeve van een verantwoordelijke (in de zin van de WBP) gegevens verwerken, laten we hier vooralsnog buiten beschouwing. De hoofdlijn is ook daar dat er voor de identiteit uitgegaan wordt van de 'zelfstandig bevoegde', dus de verantwoordelijke.

De criteria die bepalen wanneer een intermediair als inhoudelijk koppelpunt beschouwd wordt en wanneer als een puur logistiek koppelpunt, moeten nog worden aangescherpt.

5. Identiteit en nummer §

In hoofdstuk 4 beschreven we, dat zowel de autorisatie tot afnemen van een service als de vastlegging ervan plaats vindt op basis van de identiteit van de zelfstandig bevoegde afnemerorganisatie.

Dat betekent dat er behoefte is aan eenduidige identificatie van overheidsorganisaties op het niveau van zelfstandig bevoegde organisaties. Een identificatienummer is gewenst voor deze overheidsorganisaties, bij voorkeur onderdeel van een authentieke registratie, logischerwijs het Handelsregister (HR).

Dat nummer van de hier bedoelde zelfstandig bevoegde overheidsorganisaties wordt hierna aangeduid onder de naam 'Organisatie Identificatie Nummer' OIN.⁹

⁹: De term BIN wordt hier bewust niet gebruikt, omdat die een veel bredere lading heeft.

Idealiter zou dat OIN overeenkomen met een nummer uit het HR. Daarbij rijst de vraag: 'Komen alle organisaties die we willen identificeren met een OIN wel voor in het HR?'.

De inhoud van het HR is door de Wet op het Handelsregister uitgebreid met rechtspersonen met een publieke taak. Het HR onderkent in de structuur drie niveaus:

- Het niveau rechtspersoon met als identificatienummer het Rechtspersonen en Samenwerkingsverbanden Identificatie Nummer (RSIN). Dit is inhoudelijk gelijk aan het Fiscaal (FI)-nummer. Het HR heeft aangegeven, dat dat niveau, en dus dat nummer, in principe het meest geschikt is om voor identificatie op Digikoppeling te gebruiken.
- Het niveau onderneming/maatschappelijke activiteit met als identificatienummer het KvKnummer. Aangegeven is, dat dat nummer naar alle waarschijnlijkheid voor de overheid als OIN (dus op Digikoppeling) niet geschikt is. Voor bedrijven en instellingen is het KvK nummer wel geschikt.
- Het niveau vestiging, een relatief zelfstandig onderdeel binnen rechtspersoon en/of onderneming. Het vestigingsbegrip is Europees geregeld en bleek daarom niet bruikbaar voor gebruik binnen de OIN Systematiek

Volgens HR is 'rechtspersoon' met een FI-nummer een criterium voor een op te nemen organisatie. Maar: niet alle ZBO's bijvoorbeeld zijn een rechtspersoon. Ander voorbeeld is MijnOverheid. MijnOverheid is door middel van het besluit MijnOverheid gerechtigd (heeft de bevoegdheid gekregen) om GBA services af te nemen en wordt daarmee dus onderkend als een zelfstandige 'organisatie', die door de GBA geautoriseerd moet kunnen worden. Komt MijnOverheid dan in het HR? En gebeurt dat dan als rechtspersoon of bijvoorbeeld als vestiging (bijvoorbeeld van BZK)?

Organisaties die services aanbieden of afnemen, worden niet in het HR opgenomen.

Gebruik van het RSIN- ten behoeve van identificatie op Digikoppeling benadert de gewenste situatie het meest, maar dekt de behoefte van OIN niet volledig. Vrijwel alle ZBO's, alle gemeenten, provincies enzovoort zullen op

dat niveau met RSIN opgenomen worden in het HR. Voor overige organisaties is er nu in het HR geen identificatie.

5.1 Voorstel §

Op basis van het voorgaande wordt voorgesteld om voor gebruik op Digikoppeling als OIN te hanteren:

- ofwel het RSIN voor de grote groep organisaties waarvoor dat RSINr bestaat en gebruikt kan worden.
- ofwel een nieuw nummer voor de overige organisaties. Dat nieuwe nummer wordt uitgereikt door Logius als beheerdervan Digikoppeling.

Verder:

- Wanneer later organisaties uit de tweede categorie (dus zonder bruikbaar Fi-nummer) alsnog opgenomen worden in het HR, kan het OIN daarmee in overeenstemming worden gebracht. De inhoud van het HR blijft leidend.

Dat OIN wordt opgenomen in het PKloverheid certificaat. Omdat PKloverheid certificaten niet alleen door overheidsorganisaties gebruikt worden voor identificatie naar andere overheidsorganisaties, maar ook bijvoorbeeld voor bedrijfsleven naar overheid, is het nodig onderscheid te kunnen maken naar het soort nummer.

Er wordt daarom een prefix gehanteerd voorafgaand aan dat nummer, dat aangeeft of het een HR of Fi-nummer, of bijvoorbeeld een KvK-nummer betreft, ofwel een door Logius uitgereikt nummer.

De systematiek in deze notitie is bedoeld om zo duidelijk mogelijk te zijn over de inrichting van identificatie en authenticatie bij gebruik van Digikoppeling. Het is uitgesloten, dat hiermee de gehele werkelijkheid wordt afgedekt. Daarom beslist de beheerder van Digikoppeling over alle verzoeken die afwijken van de in deze notitie aangegeven lijn.

In 2017 is voor het OIN een nieuw beleid actief geworden waarin de uitgifte voor het OIN is verduidelijkt en op sommige punten is verruimd. Zo kunnen overheidsorganisaties (formeel organisaties met Publiekrechtelijke Rechtspersoonlijkheid) eenvoudig een subOIN aanvragen voor

- samenwerkingverbanden waar ze zelf deel aan nemen,
- eigen organisatieonderdelen en
- voorzieningen waar ze beheer over voeren

Met nadruk stellen we dat deze mogelijkheid facultatief. Ook is duidelijk gemaakt hoe en wanneer organisaties een OIN kunnen krijgen als ze niet aan een van hierboven gestelde eisen kunnen doen, zoals buitenlandse partijen of organisaties uit het onderwijs. In de Digikoppeling Voorwaarden[] worden de voorwaarden voor uitgifte en gebruik van het OIN exact beschreven.

6. Bijlage 1: Nummersystematiek OIN en HRN §

6.1 OIN formaat, als thans in gebruik voor (Overheids)organisaties §

Het basisformaat van het OIN - Organisatie Identificatie Nummer- is:

<prefix><nummer><suffix>

Voor het nummer maakt Logius voor overheidsorganisaties primair gebruik van het Rechtspersonen en Samenwerkingsverbanden Identificatie Nummer (RSIN) uit het HR. In die gevallen waar een

overheidsorganisatie geen RSIN heeft, kan worden uitgeweken naar alternatieven. Het RSIN is inhoudelijk gelijk aan het Fiscaal(Fi)-nummer.

Om rekening te houden met een andere systematiek in de toekomst is de lengte van het prefixveld bepaald op 8 posities.

De prefix definieert welk soort nummer volgt.

De waarde van het OIN in het OIN Register en in het veld `subject.serialNumber` is inclusief de prefix en suffix en daarbij behorende voorloopnullen. Door het gehele nummer te gebruiken wordt zeker gesteld dat het nummer uniek is.

Prefix	Identificerend nummer	Bron
00000001	RSIN	Handelsregister
00000002	Fi-nummer	Het fiscaal nummer wordt verstrekt door de Belastingdienst aan de organisatie zelf ¹⁰ (alleen voor organisaties die niet in het Handelsregister staan).
00000003	KvK nummer	Handelsregister ¹¹
00000004	subnummer	subOIN register
00000005	Onderdelen van de Staat der Nederlanden	nog aan te wijzen
00000006	Onderdelen van het Rijk	nog aan te wijzen
00000007	BRIN nummer	De Basisregistratie Instellingen (BRIN) is een register van onderwijsinstellingen dat door DUO wordt beheerd in opdracht van het Ministerie van OCW.
00000008	Buitenlandse nummers	Buitenlandse nummers
00000009	UZI-nummer	Het Unieke Zorgverlener Identificatie Register (UZI-register) is de organisatie die de unieke identificatie van zorgaanbieders en indicatieorganen in het elektronisch verkeer mogelijk maakt.
00000099	Test OIN's	Elke organisatie mag een test OIN gebruiken mits voorzien van deze prefix.

¹⁰: In uitzonderlijke gevallen kan het Fi-nummer worden gebruikt indien verstrekt door de organisatie zelf. Dit is b.v. het geval bij onderdelen van de Staat der Nederlanden die niet ingeschreven in het Handelsregister zoals de Tweede Kamer der Staten-Generaal of de Algemene Rekenkamer.

¹¹: Het KvK nummer mag worden gebruikt door private partijen in de communicatie met de overheid.

- Het RSIN wordt opgegeven door de aanvrager en bij het HR gecontroleerd door Logius..
- Het KvK-nummer kan in het Handelsregister van de KvK na opgave door de aanvrager gecontroleerd worden door Logius.

Voorbeelden:

OIN o.b.v. RSIN: 00000001123456789000

OIN o.b.v. Logius-beheerder: 00000004123456789000

Het gehele nummer wordt opgenomen in het certificaat (`subject.serialNumber`). Dat gehele nummer geldt dus als OIN.

6.2 HRN formaat, te gebruiken voor Bedrijven §

De opbouw van het HRN (Handels Register Nummer) is identiek aan het OIN:

<prefix><nummer><suffix>

Voor het HRN worden tot nog toe alleen onderstaande mogelijkheden onderkend.

Prefix	Nummer	Suffix
00000001	RSIN uit HR (9 posities)	"000"
00000003	KvK nummer uit NHR (8 posities)	Volgnummer "0000" (4 posities)
00000002 en 00000004	Niet gebruikt.	
vanaf 00000005	Niet gebruikt.	

In de HRN-variant worden de nummers vastgesteld door de TSP, op basis van het door de aanvrager opgegeven KvK-nummer, dat door de TSP wordt gecontroleerd. </suffix></nummer></prefix></suffix></nummer></prefix>

7. Conformiteit §

Naast onderdelen die als niet normatief gemarkeerd zijn, zijn ook alle diagrammen, voorbeelden, en noten in dit document niet normatief. Verder is alles in dit document normatief.

8. Lijst met figuren §

[Figuur 1 Opbouw documentatie Digikoppeling](#)